

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria :
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Vră de Duminecă pe an
— 4 coroane.
Pentru România și
răscălmășii pe an :
40 franci.

Manuscrisurile nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisorile nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Episcopiiile noue.

Recentul Congres național bisericesc a discutat chiar numai două chestiuni de importanță generală pentru viața românească din statul ungar.

Cea dintâi a fost cesțiunea rentei școlilor din Brașov.

Fară îndoială, dl Partenie Cosma are un deosebit merit în afacerea aceasta. Afară de „Tribuna Poporului” chiar numai dînsul a avut curajul să arate în publicitate primejdia incalculabilă, ce amenință autonomia noastră bisericească prin chipul, cum a fost rezolvată renta.

Dar’ meritul dlui Cosma devine îndoelnic, dacă luăm în socotință toate împrejurările acestei afaceri.

E curios înainte de toate, că părintele Mitropolit Ioan nu are nici o cunoștință oficioasă de rezolvarea rentei, când comuna bisericească de sub întrebare face parte din eparchia Sfințitului Sale. Cunoaștem apoi raporturile de intimitate ale dlui Cosma cu cercurile conducătoare dela biserica Sfințitului-Nicolae. Cu drept cuvânt ne mirăm așadar, că acești puternici factori, cu mare trecere în comuna bisericească din Scheiu, n’au inițiat în sinodul parochial de acolo protestul trebuincios în contra atacului evident al autonomiei noastre bisericești.

Am fost de față la deschiderea Congresului. A doua zi deja s’a pus în circulațiune zvonul despre interpelația dlui Cosma. Și să vezi, mulți membri ai Congresului bănuiau, că toate interpelațiile acestea se fac cu scopul, ca să abată întreaga afacere într’o alvie liniștită, unde să poată adormi în pace. Era adevărat, că la cas contrar alți factori vor iniția în afacerea aceasta o acțiune viguroasă. S’au făcut așadar interpelațiunile, *ut aliquid fecisse videatur*.

Nu bănuiesc bunele intențiuni ale dlui Cosma. Dar’, lucru curios, amicul meu Jancsó Benedek într’un articol mai recent din „Budapesti Hirlap” afirmă, că prin interpelația platonicească a dlui Cosma afacerea rentei din Brașov a primit sancționarea opiniei publice românești și astfel cesțiunea aceasta se poate privi ca finalizată cu deservire. Noi însă credem, că suntem foarte departe de finalizarea ei, și renta din Brașov va trebui să devină afacerea bisericești răsăritene întregi din statul ungar.

Cesțiunea rentei din Brașov a rămas așadar zestre pentru viitor și deci de astă-dată o lăsăm în pace.

O importanță și mai mare ne prezentă însă afacerea episcopiiilor noue. O spun pe față, pe mine m’a surprins cesțiunea aceasta. Afacerea episco-

piilor noue în sinul bisericești răsăritene e de o capitală însemnată pentru viitorul poporului românesc de sub coroana Sfințitului Ștefan.

Dreptul nostru de a înființa episcopii noue, este mai presus de orice îndoială. Dar’ și mai presus de orice îndoială este, că între împrejurările de față înființarea celor trei episcopii noue pentru poporul românesc din statul ungar ar însemna *slăbire*, nu *întărire*.

Sunt două posibilități. Episcopiiile acestea ori se înființează din fondurile existente ale bisericești noastre răsăritene, ori ele se pun în ființă cu ajutorul bănesc al guvernului țării.

Să zicem că le înființăm din banii noștri. Eu cunosc starea financiară a dieceselor noastre răsăritene. Și cine cunoaște ca mine starea aceasta, va recunoaște numai decât, că bucășirea și mai mare a averilor noastre bisericești ar produce o slăbire foarte simțită a puterilor noastre morale. În loc de trei episcopi tari, am avea șase episcopi slabi.

Funcționarii consistoarelor noastre, profesorii institutelor noastre de învățământ sunt plătiți miserabil. Înființați acum încă trei consistoare și veți vedea răsărind o ceață mare de proletari intelectuali, pe cari miseria vieții li va face unelte cele mai escelente, nu pentru înaintarea morală și intelectuală a poporului nostru, ci pentru întărirea și efectuarea scopurilor bine cunoscute ale politicești de stat din patria noastră.

Ori crede dl Babeș, că poporul dreptcredincios va contribui din al său pentru înființarea acelor episcopii? Cine afirmă așa ceva, nu cunoaște nici starea materială a poporului nostru în timpurile de acum, nici inclinările lui pentru cele bisericești.

Este așadar cu deservire eschisă posibilitatea, ca episcopiiile noue să fie înființate cu bani românești.

Va trebui deci să le înființăm cu ajutorul material al Statului. Aceasta o voiți? Adrezez întrebarea asta cu deosebire domnilor Mocsonyest, cărora le place a se considera conducători politici ai poporului nostru.

Nu este necesar, să descoperăm primejdia națională, ce ar izvorî pentru noi din acest ajutor danaic al statului. Românul cuminte să-și facă singur socoteala.

Dată fiind constituțiunea noastră bisericească, fie-care protopopiat este o diecesă, fie-care protopop este un episcop Statutul-Organic permite înființarea vicarilor episcopicești în fie-care diecesă. Dacă așa-dară episcopii nu ajung pentru afacerile școlare și bisericești din diecese, să se institue pretutindeni vicari episcopicești din ge-

nerația tinerilor doritori de muncă și ambițioși pentru înaintarea morală și intelectuală a poporului dreptcredincios și eată că în locul celor trei episcopi putem avea șase bărbați muncitori și zeloși.

Este adevărat, că în cazul înființării celor trei episcopii noue am avea șase prelați români răsăriteni în Casa magnaților. Dar’ împrejurarea aceasta ar însemna oare o întărire a neamului nostru? Sărbii au șapte episcopi magnați. De ce treabă sunt? Arătați-mi folosul lor. Eu mai virtos sunt convins, că șederea episcopilor noștri în parlamentul țării nu ne este de nici un folos.

A avut toată dreptatea dl Vincențiu Babeș, când a susținut, că înființarea celor trei episcopii noue nu va întâmpina greutăți la guvern, deoarece guvernul nici odată nu s’a împotrivit la instituirea unor organe administrative, cari slujesc de conductoare pentru intențiunile puterii de stat și prin cari se poate asigura mai temeinic patriotismul cetățenilor. Motivarea aceasta este însă foarte clasică din graiul unui Român.

Și eată că aprobarea părerii dlui Babeș n’a întârziat.

În același articol din „Budapesti Hirlap” amicul meu Jancsó Benedek dă toată dreptatea dlui Babeș și asigură pe Români, că înaltul Guvern al țării nu va pune nici o pedică la înființarea celor trei episcopii noue românești, ci mai virtos va contribui chiar din visteria statului pentru îndeplinirea acestui scop mare și binecuvântat.

Căci, zice dl Jancsó Benedek, înființarea acestor episcopii noue nu se va putea face, decât numai deodată cu *revisuirea Statutului-Organic*, care și de altfel vatămă peste măsură întocmirile veritabile ale bisericești răsăritene. Instituțiunile bisericești ale Răsăritenilor din Ungaria sunt în vedită contradicere cu Pravila, zice dl Jancsó Benedek, și că aceasta au dovedit-o lămurit fiertatul mitropolit unit Ioan Vancea și cuviosul părinte Demetriu Grama. Dar’ Șaguna a stricat biserica răsăriteană și a furișat în instituțiunile ei spiritul protestantismului. Așadar cea mai de căpetenie datorință a guvernului ungar este, să direagă ceea-ce a stricat Șaguna și să scape biserica răsăriteană a Românilor din cătușele protestantismului antirăsăritean. Așa glăsuiește frumos amicul meu, dl Jancsó.

Îi place dlui Babeș societatea, în care se află?

Dar’ e lucru ciudat. Lipsa celor trei episcopii noue nu s’a simțit încă în mijlocul poporului dreptcredincios, ci

în sinul — consistoriului metropolitan. Dacă undeva Românii răsăriteni ar fi simțit lipsa de vre-o episcopie nouă în mijlocul lor, ei ar fi petiționat la Congresul nostru național bisericesc. Ați auzit vre-odată de vre-o mișcare românească în sensul acesta? Eu unul n’am auzit.

Și totuși am auzit. După alegerea de episcop la Arad, oamenii de încredere al preacuviosului părinte archimandrit Hamsea discuta cu mare însuflețire trebuința ardentă de a se înființa o nouă episcopie la — Timișoara.

Candidații noștri la episcopie se află toți în consistoriul nostru metropolitan și pentru aceea mă mir eu, că tocmai acolo s’a simțit mai tare lipsa arzătoare pentru trei episcopii noue.

Profesorii institutelor noastre de învățământ se luptă cu foamea, referenții diecesei bogate a Aradului au leafă anuală de o mie două sute de florini, care nu se urcă nici odată, măcar de-ar servi respectivul 30 de ani pentru diecesă. Părintele Mitropolit Ioan mi-se plângea mai deunăzi, că în archidieceasă sute de comune bisericești n’au învățator. Să ne fie rușine, că gimnaziul din Brad nu-l putem întregi la opt clase. Întărirea economică și culturală a poporului nostru e cesțiune de viață pentru noi.

Dar de toate aceste lucruri consistoriul metropolitan habar nu are, ci propune înființarea a trei episcopii noue și dl Babeș, cu deosebitele sale inclinări pentru alegerile de episcopi, motivează *ad absurdum* necesitatea acestei hotărâri.

Cesțiunea e foarte interesantă și ar fi o mare plăcere pentru noi, dacă ni-s’ar da ocaziune a o discuta mai departe și cu tot arsenalul de motive, ce ne stau la dispoziție întru afirmarea părerilor noastre.

Viitorul unui popor se asigură prin muncă întinsă materială și intelectuală, nu prin titluri de arhierie, nu prin mitre strălucitoare și cărje de argint.

Incheiu deocamdată cu înțeleptul Horatius: *O navis, referent in mare te novi fluctus? O, quid agis? Fortiter occupa portum!*

Domnului Jancsó Benedek,—salutare.

Vasilie Goldiș.

Conferențe de miniștri în Viena. De Sâmbătă încoace într’una au conferit împreună, înainte și după amiază, în Viena, miniștrii austriaci, miniștrii comuni și cei ungrești în cauza trenurilor din Bosnia, sub presidenția ministrului de externe Goluchowski. Tocmai durată lungă a acestor conferențe dovedește importanța obiectului,

și serioșitatea situației se ilustrează prin faptul, că în 28 Oct. Majestatea Sa a conferat o oră întreagă cu contele Goluchowski. Semi-oficioasele tin să demintă știrea despre un conflict, ce s'ar fi produs între ministrul-preșident Széll și între ministrul comun de război Krieghammer. O deosebire de vederi între acești doi n'a putut să fie, — zic semi-oficioasele, deoarece-ke Krieghammer nici n'a fost de față la ședința acelei conferențe din chestie. După știri din Viena, diferendul între Széll și Krieghammer totuși a existat, dar' că imediat după audiența contelui Goluchowski la Monarhul, — neșta s'a oplanat și azi între toți factorii există bună înțelegere.

Cochetării. Oamenii se întâlnesc și la bine, și la rău; se împrietenesc și bunii și răii, — ba se împrietenesc și bunii cu răii când își găsesc un punct comun asupra căruia se pot înțelege.

Dumănia pentru Germani, împărțită și de Cehi și de Maghiarii abuzivi, moti vează un moment de cochetărie.

Politik* din Fraga, din incidentul că Cadvolzky și Polonyi au făcut declarațiuni simpatice, în una din ședințele parlamentului din Budapesta, pentru lupta Cehilor, răspunde prin complimentul, că în Ungaria se găsește în toate partidele politicieni distinși, cari springesc silințele Cehilor; în șirul acestora nu este organul numit pe Lász Lajos, Tisza István, Bartha Miklos și Ugron Gábor.

Ziarul din Praga după cum ne spune un ziar maghiar: „Aprcă simpatia Maghiarilor pentru Cehi, deoarece-ke și în Ungaria se poate vedea întinderea morii mișcării germane; comunele germane vor să scuture tendințele de maghiarizare“.

Dacă această e forma în care organul Ceh caută punctele comune, cochetăria ni se pare cu tendințe prea puțin demne.

Demisia ministrului de honvezi. Ziarul „Magyarország“, află din izvor „excelent“ următoarele:

Demisiunea ministrului de honvezi baronul Fejérváry Géza este un fapt cu totul îndeplinit. Ministrul va mai rămâne în funcțiunea sa până la Aprilie, anul viitor (va să zică totuși mai rămâne, cu taată îndeplinirea faptului? R.), când va deveni vacantă o funcțiune militară înaltă în Viena, unde va fi numit Fejérváry. Baronul Fejérváry nu face secret din acest lucru, ci din contra l'a împărțit mai multor amici de al săi.

Din Dietă.

— Ședința dela 30 Octomvrie. —

A fost o ședință impopulată și mai interesantă decât multe altele de până acum. Întemplantarea se explică.

În această ședință s'a pus în discuție proiectul despre inarticularea ca lege a declarațiunii moștenitorului de tron Francisc Ferdinand, cu privilegiul căsătoriei sale cu contesa Chotek.

Referențial proiectului, deputatul Engelmayer József, expune dispozițiile privitoare la acest caz ale sancțiunii pragmatice și arată, că declarațiunea moștenitorului de tron corăspunde deopotrivă articolului de lege din 1723 și legilor Casei, ear' textul proiectului s'a formulat cu deplina respectare a dreptului public ungar. De aceea cere primirea lui.

Primul orator a fost Kossuth Ferencz, care află, că proiectul nu corăspunde dreptului public ungar, deoarece-ke acesta recunoaște numai o soție legitimă și astfel și copiii legitimi ai regelui ungar au dreptul la moștenirea tronului. Nu primește deci proiectul guvernului.

(În vorbirea sa Kossuth a fost des întrerupt de partizani de al săi, prin observări pe cât de necuviincioase, pe atât de neghioabe la adresa părechei moștenitoare a tronului.)

După pauză, în numele partidului popular a vorbit deputatul contele Zichy János, susținând proiectul în întregime și insistând pentru introducerea în proiect a raportului comisiei justițiare, stilisat de Szilágyi Dezső.

Au mai vorbit apoi deputații kossuthiști Holló Lajos și Mezössy Béla în contra proiectului, și ședința s'a închis, având a se continua desbaterea în ședința proxima.

Români din Bucovina pentru limba de stat germană.

Sub acest titlu publică foaia litografiată din Viena „Slawisch-rumänische Correspondenz“ următorul articol, datat din Cernăuți:

În atitudinea Românilor noștri, dela desfacerea lor de fracțiunea slavă (Rusă) Lupul și dela organizarea independenței a partidului popular român, e de remarcă o însemnată schimbare, și anume: Români au hotărât de a perhoreca ori-ce învoială cu partidele din dreapta și astfel prin viitorii lor deputați din Reichsrath vor merge mână în mână cu Germanii, luptând pentru limba de stat. La adunările de alegători, convocate de fostul deputat și membru în delegațiune Dr George Popovici și de ceilalți

Sofia Paleologu, o femeie ambițioasă, rea și astuță, umbă să câștige cu ori-ce preț moștenirea tronului lui Ioan III pentru al său fiu, pentru Basilie.

Ea urzește un complot, cu ajutorul favoritelui său Gheorghe Trahanit, grecul, marele cancelar al împărăției, care adună un număr de boeri pe cari îi pune să jure că vor face totul pentru înlăturarea lui Dimitrie, fiul lui Ioan cel tiner, moștenitorul, dela tronul moscovit, — Ioan cel tiner fiind greu bolnav, și gata să moară în ori-ce moment.

Căuți-va boeri însă sunt pe partea lui Dimitrie și între aceștia cel mai zeos este prințul Simeon Reapoloffski, care e foarte îndrăgostit de Eudoxia, damă de onoare a Olenei; el surprinde chiar secretul complotului contra Olenei și fiului ei.

Ioan cel tiner moare otrăvit de Mister Leon, doctor venețian, în solda Sofiei.

Olena cade în genunchi la picioarele soarelui său Ioan III, cerând răsunare contra Sofiei ucigătoare a soțului său. În același timp principele Reapoloffski prezintă țarului dovezile complotului urzit de bizantină.

În revoita sa țarul aruncă în temniță pe Basilie și pe capiul complotului, ear Mister Leon e decapitat. Apoi chiamă pe ne-

oratori ai partidului popular român, la Suceava, Rădăuți, Câmpulung, Gurahomora și altele, preturinderea s'a hotărât cu unanimitate, ca deputații români, în înțelegere cu cei germani, să pretindă normarea legală a limbii de stat germane. Români aderă la acceșia din convigerea foarte justă, că slavizarea Austriei este un mare pericol pentru existența lor națională, și că acest pericol poate fi împiedecat mai cu efect prin normarea limbii de stat germane...

Prin atitudinea Românilor, pentru limba de stat german, fracțiunea slavo-critică Lupul, care se silia în toate chipurile să ademonească pe Români în legăturile de partid ale dreptei, i-s'a stăstas pentru totdeauna lumina vieții.

Tulburări în România.

Aplicarea unei legi finanțare. —

Țeranii se împotrivesc. —

Trupa dă foc. — Răniți și morți.

Ziarele ce ne sosesc din România aduc știrea, că aplicându-se legea de impozit pe țuca (5 bani de grad și 20 bani pe 1 Hl. borhot de prune), la Buda țeranii s'au simțit vexați și împotrindu-se, s'a provocat un conflict, ale cărui urmări sunt triste: moarte de om.

Eată amănuntele ce găsim în ziarele din țară:

La orele 12 din zi, 160 soldați de infanterie sub comanda căpitanului Luca, Constantiniu și Constantinescu, locot. Curța, Bratu și Ionescu, și sablocot, Cristofor și Velescu, pornesc în mers grabnic spre Buda, făcând în trei ore drumul de 18 kilom. ce desparte această comună de oraș.

La vederea armatei, prefectul recăștă curegii. El apare în mijlocul țeranilor și le striga:

— Vedeți armata. N'ei vrut să vă supuneți de la început. Ei bine, acum vă înveș ea miste!

La auzul acestor cuvinte, țeranii își perd cumpătul. Goarnile armatei îi exaltează, în masă, și se îndreaptă cutezători spre soldații cari înaintează spre comună.

De odată însă, din mijlocul mulțimei se aud glasuri:

— Stați! Nu spre soldați, ci spre perfect, care îi aduce! Soldații n'au nici o vină; prefectul trebuie pedesit.

Ca prin farmec, masa de sătenii se rupe în două. O parte — e cea dela urmă — se oprește și se îndreaptă cu repeziune spre localul sub prefectului, unde se refugiaseră prefectul, sub-prefectul, procarorul și agenții administrației și finanțării.

Mulțimea dă năvală spre local, pe când jandarii în frunte cu locotenentul Teodorescu, cu puștile în mână, ocupă intrarea.

Înlăuntru, prefectul baricadează ușa cu scaune, mese, dulapuri și tot ce găsește în cancelarie. Controlorul Pătrălăgeanu se suie în pod, ear procarorul și cu sub-prefectul reușise să sară pe fereastra din dos în grădină. O parte din țeranii îi zăresc și se iau după ei.

Ambii fug într-o vale și acolo, referențial subprefect Dimitriu, care suferia de mai mult timp de o boală de inimă, cade mort! Țeranii ajungându-l, dau peste procarorul înlemnit la fața cadavrului; procarorul le strigă:

— Stați! Subprefectul a murit.

Țeranii se opresc în fața cadavrului și se retrag spre subprefectura, unde celălalt cercau să iniștore pe jandarii, ca să sfărâme ușile și să pătrundă înlăuntru.

În acest timp, cea-laltă parte de țeranii se luptă cu soldații, cari la comanda căpitanului cercau să-i împrăștie.

De odată, în cursul luptei, un petrolu lovește în simpla pe căpitanul Luca, care cade, leșinat, și plin de sânge.

Atunci comandă: foc, și din mijlocul mulțimei 12 inși cad jos; 4 morți, ear 8 grav răniți.

Numărul răniților, de altfel, trebuie să fie mult mai mare, dar nu se poate preciza, țeranii retrăgându-se și risipindu-se prin pădurii.

Spectacolul e sfâșietor!

Spicuri din presa maghiară.

„Egyetértés“ (dela 30 Oct.) scriind despre chestia celor trei episcopate române, zice că opinia publică română n'a primit ideea celor trei episcopate cu însuflețire, din cauză că nu se simte lipsa înființării lor, ci chestia a fost adusă în congres de mitropolitul numai ca să-i facă popularitate.

Îi scapă apoi, între altele, și următoarele rânduri:

„Chiar și între copetele mai luminate ale dignitarilor bisericești români s'au găsit contrari ai înființării episcopatelor. Vasile Mangra, fără nici o rezervă, a zis că biserica română gr-or. cu organizarea ei actuală, se poate administra și cu doi episcopi... Nu e nevoie de episcopii noi“.

Ziarul unguresc a scris și el odată adeverul despre părintele vicar Mangra.

Noutăți

Arad, 31 Octomvrie n. 1900.

Cum combat unii confrăți. Organul român dela Brașov și-a pus în gând să vegheze cu neadormire și alarmă să dea când Români din părțile acestea sunt amenințați de vre-o primejdie.

În depărtare se aud sgomote de orgile ce face Basilie.

Să fie acela țar? Nu se poate. Și Ioan dă ordin să fie adus Dimitrie din închisoare, ca să l proclame de mare duce și successor. Dar Trahanitul prevenise această organizând o revoluție. Revoluționarii sparg temnița, și omoară pe Dimitrie în piață, lucru pe care văzându-l Ioan III din fereastra, — cade mort la brațele Olenei.

Artiștii Teatrului național din București, îndeosebi dl Notara (Ioan III) și dna Romanescu (Olena) au ținut la nivel, prin forța lor artistică piesa d-lui Cosmovici, prezentând publicului o pagină vie dintr-un trecut dureros, pe care autorul piesei l'a studiat și pătruns.

Mefisto.

Carnet artistic.

Domnița Olena, dramă istorică națională în 5 acte, în versuri, de dl V. C. Cosmovici.

În zilele trecute s'a reprezentat pentru întâia oară pe scena teatrului național din București „Domnița Olena“, cu un deosebit succes.

Acțiunea dramei se petrece la Kremlin (Rusia), în anul 1490.

Ioan III, mare duce de Moscova și țar al tuturor Rușilor, are din întâia sa căsătorie un fiu, pe Ioan cel tiner, moștenitor al tronului, care se căsătorește cu Olena, fiica lui Ștefan cel Mare, voevodul Moldovei. Aceștia au un fiu, pe Dumitru, care e în vârstă de 15 ani.

Dar Ioan III se recăsătorize, luând în a doua căsătorie pe Sofia Paleologu, o princesă bizantină, crescută la Curtea din Roma. Din această căsătorie se naște Basilie Ivanovici, care e de 20 ani când începe acțiunea.

potul său Dimitrie, îi unge de successor al său și pune pe bierci să-i jure fidelitatea; ear lui Reapoloffski îi acordă mâna Eudoxiei.

Cu cinci ani în urmă Rusia e teatrul unor destrăbălate lupte interae, puse la cale de Sofia și Trahanit, pe sub mână. Olena desaproabă într-un moment dat atitudinea lui Ioan III, care se supără rău de afront. Sofia profită de ocazie și punându-și în acțiune toate talentele de seducțiune îl cucerește earșt pe Ioan III.

Alături cu Sofia pe tron el insultă pe ambasadorul lui Ștefan cel Mare; pune la închisoare pe prințul Reapoloffski; desmoștenește pe Dimitrie și își proclamă de successor pe Basilie. Dimitrie e aruncat în închisoare, asemenea Eudoxia, care vine să ceară grație pentru soțul său.

Sofia e triumfătoare; dar gloria ei e de scurtă durată, căci un fanatic, Stomiloff, o asasinează.

Suntem în anul 1508. Ioan III e bătrân și srobbit. Simte că va muri, dar nu poate muri în pace, căci muștrările conștiinței îl frământă și îl cauzează nopți fără somn. Trebuie să pună capăt torturilor sale suletești. Puternicul țar cade la picioarele Olenei. Olena îl iartă.

Curios, că confratele nostru de multe ce se petrec în Brașovului, dar nu trece o săptămână de a foilor ovreiești Arad, pe care să n'o înregistre, dacă o poate folosi împotriva popului Goldiş ori a vre-unuia ne sfetnicii săi.

Astfel, în numărul de ieri înrează un neadever apărut într-o locală cu privire la numirea și înțelegerea de catichet la Seghedin a R. Nestor.

E nedumerită fosta brașoveană dori să sibă la nuri „dela loc competent“.

Et bine, am căutat să ne informăm dela „loc competent“, și spre înțelegerea confrăților brașoveni, putem amănunțat, că tot ce a scris ziarul maghiaro-ovreu, este neadever! Căutând elevii români sunt catichet în limba maternă.

O infamie. Fișica timișoreană, care are nume Román de treabă nu lăsa, a inserat mai zilele trecute o scrisoare la adresa părintelui vicar din Măre. Infamia, ca totdeauna, a fost făcută și de ziarul ovreesc din loc. Căci făcut apot astfel drumul în alte zărilor ovreiești din Budapesta și chiar din Arad și în cele din urmă în „Tribuna Poporului“ se potrivește cu faptele d-sale.

Frumoase servicii „naționale“ face „Tribuna“.

Max Müller, cel-brul profesor lingvisticist dela universitatea din Oxford (Anglia), a murit alaltăeri la vârstă de 77 ani. Născut savant lingvist și filolog german Wilhelm Müller și s'a născut la Dessau la 1823. Studiile universitare le-a făcut în Lipsca, Berlin etc., și a învățat și limba sanscrită, în care s'a perfecționat ca nimeni altul până la el. Max Müller, ca autorul a o multime de lucrări științifice lingvistice, care mult au fost apreciate de toată lumea științifică, a fost a autoritate mare între lingvisticele din lume, în înțelegerea și înțelegerea un gol mare.

Un prelat generos. Foile maghiare au arătat că arhiepiscopul Iosif Samassa din Arad a dăruit zilele acestea 10.000 coroane din fondul de pensii al preoților din Arad și alte 10.000 coroane pentru ajutorul orfanilor al reuniunii femeilor din Arad Heves.

Krüger în Europa. Ziarul rusesc „Novost“ scrie, că încă înainte de-a pleca spre Europa, președintele Krüger al Burilor a avut o audiență la împăratul Wilhelm și președintele Loubet al Franței câte o scrisoare, care le spune, că îl va vizita în personalitate și le cere înainte bunăvoința pentru audiență, ca să se poată întâlni Krüger și să se reguleze în sensul tratatului de la Haga.

În același timp se anunță și din Bruxelles că comitetul constituit pentru primirea Krüger, prin foile vesteste publice despre audiența sa, de a-și manifesta simpatia față de Krüger și de viteazul popor bur. În demonstrații anti-engeze, zice, vor fi organizate și s'au luat chiar și măsuri pentru amenajarea demonstrațiilor să nu se ivească, ca și cum Belgianii nu vor să tulbure relațiile amicale între Engliera și Belgia.

Papp Béla înainte spânzurătoare. Papp Béla Mihály cu doi „adjuțanți“ ai săi s'au dus deja la Sătmar, pentru executarea executivului Papp Béla. Căci el e principalul mișcător al sale, de mulțime de zile din Sătmar, unde astfel e bine să se facă din vremea când executas: acolo înțelegându-se înțelegându-se.

În publicul din oraș se discută viu în jurul Papp Béla, dar nimeni nu are curaj să se împotrivă pentru d'asul.

Immerotarea poporului în Arad. Comitetul constituit pentru numerotarea poporului în Arad caută și aplică agenți spre scop, pe lângă diurna corespunzător. Dacă doresc a se angaja ca atari, au să

se prezinte până în 4 Noemvrie st. n. la oficiul primăriei din loc.

Răscola orbilor. În institutul de orbi din Budapesta s'a întâmplat alaltăeri noaptea o minune. Toți elevii orbi, care dorm într-o sală cu directorul lor, Dr. Pivár Ignác, s'au sculat și cu bastoane și cu ghețe au năvălit asupra directorului, care dormea, și l'au bătut astfel, că abia a putut să scape viu din mâinile lor. Bar și astfel numai ajutat de ceilalți profesori și de servitorii institutului Directorul sa plâns la ministrul Wlassics, care a pornit cercetarea; aceasta a dovedit, că orbi au fost atâtași la atentat — de un profesor, care e în dușmă cu directorul bătut. Profesul pricinăș a fost imedia suspendat din post.

Americanii în insulele Filipine. Cu data de 29 Octomvrie se telegrafează din Manila agenției „Reuter“: 400 insurgenți bine înarmați și sub conducerea unui alb au atacat o trupă americană. După o luptă înversunată de două ore Americanii au reușit să înfrângă pe resculți, dintre care au căzut 75 înșl. Americanii încă au avut pierderi.

Carte de bucate. Tocmai acum a ieșit de sub tipar partea II din „Poftă bună“, carte de bucate, scrisă de Zoltán Hodos. Partea primă este deja foarte răspândită; partea a doua, apărută acum, conține o sută șasezeci de rețete de bucate. Au trimis rețete următoarele doamne și domnișoare: Victoria Ardeleanu Ada Bălaș, Nettă Călcămar, Eliza Curtu, Ida Faur, Mari Ghidiu, Ana și Cornelia Hodos, Sidonia Major, Letiția Oncu, Sofia Pap, Livia Popovici ș. a. Ca și în partea I, rețetele sunt scrise pe înțelesul tuturor. La sfârșit se dau și câte-va meniuri.

Partea a doua are tot numărul 28 cr. și 3 cr. porto. A se adresa de adreptul la d-na Z. Hodos la Caransebeș. Tot acolo se poate comanda și partea I, trimițând cu mandat postal 70 cr. și 5 cr. porto.

„Nona Revistă Română“ pentru politică, literatură, știință și artă, în Nr. 20 din 15 Octomvrie 1900, are următorul sumar: Chestiunea israelită: A. Esmein, Henry Fouquier, P. Cauwés, Charles Richot; Opinia publică europeană și chestiunea israelită în România (a cincea serie). Studii sociale: C. R. Motru: Un nou ziar, un bun curent. Ioan Măgură: Meetinguri. Const. Al. Ionescu: Incercări de psihologie etnologică. Literatură și Folklor: Artur Gorovei: Asupra literaturii noastre populare. Ioan Adam: Nenoroc (nouv.:), S. F. Marian: Bouzariul. Striga. (Din datinele și credințele Românilor despre insecte). Note și discuțiuni: N. Iorga: Cum face d-l Gr. Tocilescu „edția a doua“ a operelor sale. Ștefan I. Rănovanu: Psihologia artistului dramatic (Anchetă asupra artiștilor de la Teatrul Național). Ilie Bărbulescu: O îndreptare paleografică istorică. Mișcarea literară și științifică: Ion Kalinderu: Portal bărbel și p'erulul la Romani. Harald G. Lecca: Sexta (versuri). Suplimentul I Jubileu: de 200 de ani al bisericii unite. Din Bucovina. Condițiunea străinilor în Țeara-Românească din vremurile cele mai vechi până la 1717, de Const. V. Obedeanu. Complotul contra M. S. Regelui Carol I. de Em. Miculescu. Evoluția socialismului. Suplimentul II: Omul situației de C. I. Apriei. Elagie (poesie) de C. Vaidanu. Intra foști prieten (serioare), de I. D. Manolă-ha. Ruine (poesie) de A. d'Yris. Sănătate Doamnei de Gr. Crețescu. Războiul de P. T. Coandă Concertul Wolfstahl.

Abonamentul: În toate țările uniunii postale: Pe un an face lei 24. Abonamentele se primesc la administrațiunea revistei, precum și la birourile uniunii postale. Redacția și administrațiunea Pasajului Român, 20, București.

Din public.

Declarațiune.

Noi, din jos subscrișiți, declarăm cărbătorește în numele poporului nostru din comuna Covășinț, că părintele administrator Alexandru Muntean al lui Vasile, de un an de când a fost numit aici prin Prea Sântia Sa banul nostru Episcop diecesan Iosif Gol-

diș, a fost la culmea chemării sale preoțesci, așa, că suntem într-o toată și pe deplin mulțumiți cu purtarea și slujba Domniei Sale.

Despre aceasta în mai multe rânduri am spus și mărturisit Prea Sântia Sale, când am fost de i am mulțumit pentru dreptatea ce-a făcut o venerabilul Consistor diecesan atunci, când amovase pe preotul Ioan Cure din comuna noastră, în urma atâtor fapte rele, ce le-a săvârșit. Nu-i părintele Munteanu și nici Ven. Consistor vina pentru rușinea ce ni-a adus asupra satului d-l Cure, căci d-za nici n'a fost aici pe timpul când noi arătașem fărădelegile d-lui Cure Ven. Consistor diecesan.

Părintele Munteanu trădește în pace și bună înțelegere cu noi toți; în totdeauna se trudește pentru înălțarea moralității în popor, predicând în toată Duminica și sărbătorirea în 8 ta Biserica, și tot ce scrie în „Tribuna Poporului“ se potrivește cu faptele d-sale.

Suntem mândri, că Prea Sântia Sa s'a îngrijit a ne da un asemenea păstor sufleteș și suntem datorți și pe-această cale a i arăta mulțumita noastră pentru părinteasca grijă, ce a avu-o față de comuna noastră Covășinț, care, prin nemoralitatea d-lui Cure, era aproape de ruină.

Ne aducem aminte — sunt câți-va ani — de când însuși înalt P. S. Sa Ioan Meșianu, pe atunci episcop al Aradului, spusesse în fața un-l deputații numărându-se dela noi cât și a altor onorabili domni, că nu-i vrednic părintele Cure a mai fi preot unde-va în urma atâtor nemoralități.

Le-am scris deci aceste cuprinsi de cea mai mare scârbă, văzând că s'au găsit niște oameni fără rușine, care într-o foaie desprețuită de toți Români de cinste au scris vorbe de bajocură la adresa iubitului nostru părinte Munteanu, pe care-l prețuim și-l vom prețui totdeauna ca pe un adevărat părinte al nostru.

De-altfel știm, că tot ce-i bun și cinstit în staul neamului nostru românesc este hult în nerușinata foaie, ear cel slab și răi sunt laudați. Rușine să-i fie celui-ce subscrindu-se „Un român adevărat“ minște în modul cel mai obraznic în contra păintelui nostru Al. Munteanu al lui Vasile, care prin poveștele înțelepte și buna sa purtare a restabilit p'acea și liniștea de mult dorită în comuna noastră.

Luca Mitru jude, ep. primar, Porfirie Popescu învățător, Romul Liviu Papp învățător, Teodor Muntean învățător, Petru Luca, Boba Mihai, Păulișan Petru, Mustafa Ioan, Berar Mihai, Nădășan George, Chiș Petru, Marian Iacob, Șerdeal Vasile, Popovici Mitru Mitru Burag, Iosif Barna, Dimitriu Barna, Teodor Șerban, Balia George, Mihai Varșan, Blaj Mihai, Nicha Fulge, Tudur Todor, Balint Mihai, Holocan Ioan, Vasile Fulge, Todor Dan, Vasile Riga, Todor Oanca, Boba Ion, Nica Achim, Țigan Todor, Irina Ion, Blaj Vasile, Farcas Mihai, Balint George, Licuța Petru, Popovici Toma, Curuț Mihai, Giureuleț Mitru, Miclea George, Șimon Vasile, Diaș Ion, Luca George, Pavel Popovici, Ioan Sengorzan, Balint George, Ribita Todor, Luca Constantin, Balta Todor, Bernovan Gavra, Luca Tode, Balint, Haia, Colf Petru, Colf Nicolae, Pribac Iosif ș. a.

Convocare.

Conform statutelor Reuniunii învățătorilor români gr. or. din protopopiatele arădane I—VII §. 23, despărțământul protopopesc al Chișineului își va ține adunarea sa de toamnă Marți, 6 Noemvrie (24 Octomvrie) 1900, în școala conmembrului Ioan Ionescu din Giula, la care sunt invitați toți membrii acestui despărțământ, precum și alți iubitori de progresul învățământului, pe lângă următoarea

Programă:

1. Dimineața la 8 oare asistare în corpore la chemarea Duchului sfânt în biserică.—2. Presentare în școală și apel nominal.—3. Prelegere practică cu elevii din obiectele prescise în ordal oarelor. După prelegere dimiterea elevilor.—4. Deschiderea ședinței.—5. Reflexiuni asupra prelegerii ținute.—6. Rezolvarea temelor exmisse din partea birourii

central. — 7. Raportul casarului, bibliotecarului și controlorului.—8. Incassarea taxelor.—9. Costirea operatelor însinuate.—10. Propuneri și interpelări.—11. Fixarea lecului și timpului adunării proxime.—12. Sărbătoarea jubilară de 48 ani de serviciu al colegului Ioan Marcus. Discursul festiv îl va ține Demetriu Boar.—13. Închiderea ședinței.

Pitul-mare, la 18 Octomvrie 1900.
Demetriu Boar, Ștefan Leucuța,
notar. președinte.

Ultime știri.

Răscola țăranilor din România.

Ziarele române ce ne sosesc în momentul de a pune ziarul sub presă aduc știrea, că o mișcare viudă se manifestă și între țăranii din județele Prahova, Buzău, Olt, Argeș și Gorj. Pretutindeni țăranii refuză să plătească taxa pe țuică.

Eată amănuntele ce le aduce „Apărarea Națională“:

Din Slatina primim știri grave, cu privire la răscola țăranilor contra impozitului pe țuică.

Răscola a avut loc Sâmbătă, în comuna Isvor, jud. Olt, unde controlorul fiscal, împreună cu sub-prefectul, se dusesse să perceapă taxa pe țuică după noua lege.

Sub-prefectul și controlorul au fost amenințați de țăranii și n'au scăpat cu viață decât fugind.

Agitația întinzându-se și în alte sate, s'au chemat telegrafic două escadroane de roșiori din Craiova.

Roșiorii din Craiova, care au plecat la Isvor pentru potolirea răscolii, plecaseră în grabă numai cu săbiile.

Eri într'un furgon li-s'au dus din Craiova carabinele și cartușele necesare.

De asemenea și batalionul de vânători din Craiova e gata să plece.

Aseară în gara Slatina se vorbea că o ciocnire sângeroasă a avut loc și că un jandarm ar fi fost omorât.

Se afirmă, că dintre țăranii au căzut mulți.

Agitația este foarte mare.

Agitația se semnalează și în județele Argeș și Gorj.

În Vâlcea mai mulți țăranii și-au tăiat prunii.

Evenimentele din China.

Londra, 30 Octomvrie. Lui „Daily News“ i-se raportează din Shanghai: Foile chineze spun, că tractările pentru pace curg net și că condițiunile de împăcare ar fi următoarele:

China s'a obligat să plătească patru milioane taeli ca despăgubire; să cedere străinilor venitele vămilor după tee și likin; să condamne pe prințul Tuan la închisoare pe viață; apoi: reînțoarcerea împăratului la Peking pe lângă o permanentă gardă de apărare străină; drept nelimitat străinilor de a petrece în China și oprirea cumpărării de arme pe seama Chinei.—Vice regele Li Hung-Ciang, zic foile chineze, ar fi declarat acceptabile aceste condițiuni din partea chineză.

Catastrofă mare.

New-York, 30 Octomvrie. Pe la amiază s'a întâmplat în New-York o groaznică nenorocire. În uriașa fabrică chimică s'a produs o exploziune, în urma căreia fabrica a ars de tot și 200 oameni muncitori și-au pierdut viața. Mulți și dintre trecătorii prin stradă au fost omorâți ori greu răniți. Multime de cadavre, toate scrum, se scot de sub ruine. — Pricina exploziunii nu se știe.

Editor: Aurel Popovici Barșianu.
Red. respuns: Ioan Russu Șirianu.

4451
tkvi. sz. 1900.

Arverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Stenitzer Iozsef Pál aradi lakos végrehajthatónak Bugár Mítu Mikalakai lakos végrehajtási szenvedett elleni 1000 kor. tőkekövetelésés járuléka iránti végrehajtási ügyében az aradi törvényszék területén levő Mikalaka fekvő a 136 sz. tlkvben A. † 1 sorsz. alatt foglalt ingatlanságra az árverést 1862 koronában ezzel megállapított kikiáltási árban elend lte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1900. évinovember hó 22-ik napján d. e. 10 órakor Mikalakai községi házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Araeon, 1900 évi iulius hó 20-ik napján.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Zubor, kir. törvényszéki bíró.

515 1—1

4451
tkvi. sz. 1900

Arverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi hogy. Steinitzer Jozsef Pál lakos végrehajthatónak Nedeszk Pászka Gábor Anna lakos végrehajtást szenvedett elleni 200 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. trvszk területén levő Mikalakan fekvő a 330 sz. tlkvben és † 2. sor al. foglalt ingatlanságra az árverést 701 korban ezzel megállapított kikiáltási árban elend lte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1900. évi november 24-ik napjának délelőt 10 órakor Mikalaka községi házában nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Arverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyi miniszt. rend. 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881 évi 60 t.-cz 170. §-a értelmében bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezésével kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Aradon 1900 évi Julius hó 20 napján.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Zubor, kir. törvényszék bíró.

515 1—1

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului” următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad”, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70
2.) „Amicul Poporului” — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul	—	1.—
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Taering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.—
4.) „Judecătorile cu jurații” — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80
5.) „Libertatea” — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.—
6.) „Principiile politice”, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.—
7.) „Caractere morale” — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2.50
8.) „Războiul pentru neatarnare” și „Povestea unei coroane de oțel” ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului	—	1.20
Prețul „Coroanei”	—	1.60
9.) „Din vremuri apuse” — de Iudita Secu a născ. Truția	—	1.—
10.) „Vieritul” — de Petru Vancu,	—	1.—
11.) „Teoria Dramei” — de Dr. Iosif Blaga.	—	3.60
12.) „Juvenilia” — de Sextil Pușcariu.	—	1.60
13.) „Cuvântări bisericesti” — traduse de Ioan Genț.	—	5.—
14.) „Pribeag” — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1.50
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilohelm Niemandz	—	1.20
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom” (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține imoase, priceșne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	—	—

La comanda să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.